

הלכות ראש השנה סימן תקצ

ביאורים ומוספים

סימן תקצ

סדר הראוי לתקיעת שופר

[משנ"ב ס"ק ב]

משמע העברת קול אחר.

1) ותקיעה שנשתנה הקול באמצעה, המהרי"ל דיסקין (שאילת שלמה ח"ב סי' נה, והובא במועדים וזמנים ח"א סי' ה אות ג) החמיר בזה [שלא נחשב כקול אחד של תקיעה], והיה מצווה לתקוע שנית, וביאר הגרי"מ שטרנבוך (שם) שחשש שדבר זה הוא בכלל מה שכתב הריטב"א (ראש השנה לג, ב סוף ד"ה והא דתנן) שכששופרים את סוף התקיעה בקול אחר נחשב הסוף כשבר בפני עצמו ומפסיק את הסדר. מאידך, בלקט יושר (הלכות ראש השנה ד"ה טוב ענ"י 125) משמע שאין בזה חשש, וכן הקלו למעשה החזו"א והגרי"מ קניבסקי (ארחות רבנו ח"ב עמ' קפג), משום שדבר זה הוא בכלל הדין של יכל הקולות כשרים בשופר, וכן דעת הגרי"ש אלישיב (אשרי האיש ח"ג פט"ז אות לב ו-לד) הגר"שז אויערבך (הלכות שלמה ראש השנה פ"ב ס"ט) והגר"מ קרליץ (הוט שני ראש השנה עמ' סב), והוסיף הנרש"ז אויערבך (שם דבר הלכה אות טו), שמה שיש מקפידים בזה אינו אלא הידור מצוה וחומרא בעלמא [ושם בארחות הלכה הע' 35 מובא, שאמר לבעל תוקע שהאר"ך הרבה בתקיעותיו שמוטב שיקצר, כדי שלא יבא לידי שינוי הקול באמצע התקיעה].

ולענין תקיעה שנעשה הפסק באמצעה, כתב המטה אפרים (סכ"ה) שרק מהפסיק יותר מכדי נשימה ולאחון השומע נראה הדבר כשני קולות נפרדים נפסלת התקיעה [וראה באלף המגן שב], מאידך, בחיי אדם (כ"ל קמב ס"ח) בערוך השלחן (סי"ב) ובש"ת אבני נזר (א"ח סי' תמד אות ז) מבואר שאין תלוי הדבר בשמיעת השומע, וכל שיש הפסק מועט באמצע התקיעה, אין היא 'פשוטה' ונחשבת כשתי תקיעות. אכן, אם ההפסק מועט כל כך עד שאינו נרגש כלל, דעת הגרי"מ קרליץ (שם) שהתקיעה כשרה.

[משנ"ב ס"ק ה]

מה שאנו קורין שברים² וכו', מה שאנו קורין תרועה³.

2) ואופן תקיעת השברים, כתב הרמב"ן (ררשה לראש השנה ד"ה וכתוב, והובא בהידושי הרמב"ן השלם ראש השנה לג, ב ד"ה וכו') שאין לתקוע כל שבר בקול פשוט, כתקיעה קצרה, אלא יש לעשותו עם שביעה, כגנחה. מאידך, בחי' הריטב"א (ראש השנה שם סוף ד"ה שיעור) כתב שאין חילוק בין תקיעה לשבר אלא בשיעור אורך הקול, אך לא בצורתו וניגונו [וראה עמק ברכה (שופר אות ג) שהוכיח כן גם מתנ"י בראש השנה שם ד"ה שיעור].

ולמעשה, מנהג בני פולין נרמניה והונגריה, וכן בני ספרד, כדעת הריטב"א [וראה בש"ת תשובות והנהגות (ח"א סי' שמג) שכתב שאף לשיטת הריטב"א יש לתקוע את השבר הפשוט בקול יורד קצת, כדי שישמע כקול בכי, והוסיף שכן הורה הגרי"א הענקין].

מאידך, מנהג ליטא, כדעת הרמב"ן, וכן נהג המהרי"ל דיסקין (הלכות חג בחג פ"ב הע' 65 בשם הגרי"ש אלישיב), וכן מהגו הגרי"ח מבריסק (מועדים וזמנים ח"א סי' ה הע' ה) והחזו"א (הוט שני ראש השנה עמ' סח) שכל שבר נשמע בקול 'או-טו', וביאר הגרי"מ קרליץ (שם) שמה שלא חששו בליטא לשיטת הריטב"א לתקוע שברים פשוטים [טו, טו, טו], הוא משום ששבר שאין כוונת הריטב"א שאין יוצאים כשיש שינוי ושביעה בקול, אלא רק שאין צריך לעשות שינוי, ואפשר לעשות קול פשוט.

ומנהג הרבה מקומות בליטא והרבה ישיבות, שכל שבר משמע

בקול 'טו-או-טו', וכתב בספר מקראי קדש (ימים נוראים סי' יז) שיש מעלה לעשות כן, שבוה ידוע שהשבר הוא בדיוק שלשה כחות [כמבואר להלן] ס"ק טו שיש לעשות כשיעור זה לכתחילה]. מאידך, בספר מועדים וזמנים (שם) כתב שהגרי"ח מבריסק פקפק בזה, מפני שיש לחשוש שסוף השבר נשמע כתרועה היוצאת מתוך השבר. אכן ביאר הגרי"מ קרליץ (שם), שאף שיש במציאות הפסק כלשהו לפני החלק האחרון שבשבר, מ"מ כיון שלאנשים נשמע כל השבר כמין נגון ואין ניכר ההפסק כלל, הרי זה שבר גמור.

ומי שנהוג כדעת הרמב"ן ורוצה להחמיר ולשמע לאחר התפילה שברים פשוטים כשיטת הריטב"א, דעת הגרי"מ קרליץ (שם) שרשאי לעשות כן ואין בכך חילול יום טוב, מפני שתקיעות אלו נצרכות כדי להוציא את הספק מליבו. ואינון שלא לצורך, ואף למי שנהוג כמנהג ליטא מותר לתקוע עבורו, אכן, העיד הגרי"ח קניבסקי (הלכות חג בחג שב) שאצל החזו"א לא חזרו ותקעו לאחר התפילה שברים פשוטים. מאידך, דעת הגרי"ש אלישיב (שב), ובספר הערות ראש השנה לג, ב) שנכון לשמוע אחר התפילה שברים פשוטים, לצאת דעת כל הראשונים.

8) ומנהג בני תימן, לעשות את התרועה מקול אחד רצוף עם עליות וירידות על ידי הרעת השופר [וכן משמע בסידור רס"ג שיש לעשות, וכן הביא המגדל עז (פ"ג מהל' שופר הי"ד) מהרי"ץ גאון בשם רב שרידא גאון רב האי גאון, ובספר מועדים וזמנים (ח"א סי' ה הע' י) הוסיף שכן נהגו בבית מדרשו של החתם סופר, דעת הנרי"ש אלישיב (הלכות חג בחג פ"ב הע' 66) שנכון לבני אשכנז להדר לשמוע תרועה תימנית לאחר התפילה, ולכל הפחות ביום הראשון, מפני דעתם של הגאונים והרבה ראשונים שכן יש לעשות תרועה, וראה הליכות שלמה ראש השנה פ"ב ס"ג וארחות הלכה הע' 51].

ותרועה זו כמנהג בני תימן, הסתפק הגרי"מ קרליץ (חוט שני ראש השנה עמ' סו) שמא היא כשרה לבני אשכנז, שיתכן שההפסק שהם נוהגים לעשות בין הקולות אינו לעיכובא, אלא נעשה רק להבליט יותר שאינו קול אחד רצוף אלא כמה קולות, ולענין תקיעה עם עליות וירידות חזקות, שנשמעת כתרועה של בני תימן, דעתו (שם עמ' סב) שצריך עיון אם היא נחשבת תקיעה.

[שעה"צ ס"ק ב]

הילפינן מאפה דסיקרא דקתיב קה' ו'תנב"ב⁴.

4) ומלימוד זה מאמרו של סיסרא למצות תקיעת שופר, ביאר הגרי"מ בלאזר (בספר מקראי קדש ימים נוראים סי' יז אות ב) שלמדנו את ענין התרועה, שהרי אמרו לה שאין לה סיבה לחשוש שבנה מת במלחמה ובדאי הוא מחלק את שלל המלחמה, ומי"מ היא פחדה שמא הוא מת, וזה בא ללמדנו מה ההרגשה שצריכה להיות לאדם בעת תקיעת שופר, שיתכן שזוכה האדם בדינו ויכתב לחיים טובים ומאושרים, אך מ"מ עליו לפחד ולהיזהר, שאם יתשלם עלול להביא על עצמו אסון נורא. וכעין זה ביאר הגרי"ש אלישיב (הערות ראש השנה סוף לג, ב).

[משנ"ב ס"ק ו]

תש"ת שלש פעמים וכו'⁵.

5) וכן לענין ברכה, כתב בבית-היל לקמן (סי' תקצז ס"ב ד"ה ואם) שמי שאינו יודע לתקוע שלש פעמים תשרית ושלש פעמים תש"ת ושלש פעמים תר"ת, ואין אחר שיכול להשלים מה שלא תקע, אינו רשאי לברך [מפני שבשלש פעמים תשרית לבד, או תש"ת, או תר"ת לבד יתכן שלא יצא].

אנא, לענין המודר הנאה מחבירו משופר, שהדין הוא שאם אין מי המשך במילואים עמוד 36

מילואים הלכות ראש השנה סימן תקפו תקפה המשך מעמוד קודם

שברים לחדד ותרועה לחדד.
8) ובטעם הדבר ששונה דין זה ממי שהפסיק בדבור בין הנחת תפילין של יד לתפילין של ראש שכתב השו"ע לעיל (סי' כה סי"ט) שצריך לחזור ולברך, כתב במשניב לקמן (סי' תקצב שם) שתפילין של יד ותפילין של ראש הן שתי מצוות נפרדות, ולפיכך אם הפסיק ביניהן הברכה שבירך על השל יד לא חלה על של ראש, מה שאין כן התקיעות כולן מצוה אחת הן, ואם הפסיק ביניהן הרי זה דומה למי שבירך ברכת המוציא וטעם משט דידבר, שאין צריך לחזור ולברך לפני שממשיך לאכול.

ותקיעת המושב, אף שלא היו נהוגות בזמן התקנה אלא נתקנו רק בזמן האמוראים (ראה רמב"ן בדרשה לראש השנה ד"ה אבל עכשיו). הריחון בכלל התקנה שלא לתקוע קודם זמן זה.
[משניב סי' ו']
וְאֶפְלוּ הַסִּיחַ דַּעְתּוֹ וְהִפְסִיק בְּדַבְרוֹ (7) בִּינְיָיִם (8).
7) אכן, אם הפסיק בדבור בין השברים לתרועה בתשרית, כתב לקמן (סי' תקצב סי' יג) שלא יצא [אכן כתב שלא יחזור ויברך], ובטעם הדבר כתב בשע"צ שם (סי' יח), שכיון שצריך לעשות את השברים תרועה כאחת, אם הפסיק ביניהם אין זה שברים תרועה, אלא

הלכות ראש השנה סימן תקצ המשך מעמוד 128

התקיעות, והוסיף (שם אות ח), שכשמשערים את אורך התקיעה כיחס לתרועה יש לכלול אף את ההפסקים שבתרועה בין קול לקול (ובספר תורת המועדים (עמ' רצה) כתב שאצל הרבה מבעלי התוספות שיעור ט' טרומיטין הוא 1.5-1.33 שניות, ואצל בעל תוקע מיומן יכול להיות גם פחות משניה, והגיר רפאל שמואלביץ (בהוראות וכללי התקיעות שכתב בישיבת מיר) שיעור על פי בדיקת מושב, ששיעור ט' טרומיטין הוא 1.2-1 שניות, וי"ח טרומיטין הוא 2.5 שניות, וגי' טרומיטין הוא 0.36-0.37 שניות, וכתב שלפיכך בשברים הנהוגים יש לעשות בין 0.37-0.39 שניות, וכשבר לדעת רש"י שהוא בי' טרומיטין שיעורו הוא 0.25 שניות].

שיתקע עבורו יכול לתקוע בו בעצמו, כתב לעיל (סי' תקפו סי' כב) שאינו ראוי לתקוע יותר מעשרה קולות שהם מעיקר הדין, והיינו תשרית תשרית ותרת. וכן לענין מי שלא נודמן לו שופר עד לאחר שקיבל שבת בסוף היום השנה, כתב לקמן (סי' תר סי' ז) שלא יתקע אלא תשרית תשרית ותרת. אכן, כתב הכף החיים (סי' תקפו סי' מ וסי' תר סי' יג) שכונת המשניב בשני מקומות אלו היא שיתקע תשרית תשרית ותרת שלש פעמים. השו"ע הלכות (סי' תקפו סי' ט) כתב ליישב, שאולי צריך לומר במשניב שם שלשים קולות, במקום עשרה קולות, וצ"ע ובהזדוורת תורת המועדים ציין השו"ע הלכות שם לכף החיים]. וראה בפמ"ג (משניב סי' א).

[משניב סי' ו']
התקיעה של תשרית קצרה יותר מכל השאר (ראה בחזו"ת).
7) אמנם, כביה"ל להלן (ד"ה ומי) מבואר שלדעה הראשונה בשו"ע התקיעה של תשרית היא בשיעור ט' כחות, שהרי לדעה זו שיעור כל שבר הוא שני כחות, כמבואר בשע"צ להלן (סי' ח), ונמצא שיש לעשות את השברים בשיעור ששה כחות וְאִם בַּתְּקִיעָה שֶׁל תִּשְׁרֵית הַיּוֹם בְּשִׁיעוֹר ו' כַּחוֹת מְדִינָא, כְּמִבְּאֵר בְּבִה"ל שֶׁם, וְשִׁיעוֹר תְּרֵיעָה הוּא שְׁלֹשָׁה כַּחוֹת.

ומי שאין באפשרותו לתקוע יותר מעשרה קולות, כגון שתוקע בבית חולים, ואין לו זמן לתקוע בכל חדר שלשים קולות, דעת הגרי"ג קרליץ (חוט שני ראש השנה עמ' סד) שיכול לסמוך על דברי המשניב בשני המקומות הנ"ל ולתקוע רק עשרה קולות, ואפשר אף לברך על זה. וכן דעת הגרי"ש אלישיב (אשרי האיש ח"ג פט"ז ארת בט) שאם יודע שלא יהיה לו כח לתקוע שלשים קולות בכל מקום, עדיף שיתקע רק עשרה קולות בכל מקום, מאשר שיתקע בתחילה שלשים קולות ויחלק מהמקומות כבר לא יוכל לתקוע [אך לא מנר שם האם מברכים על זה או לא]. וראה מה שכתבנו בב"ה"ל לקמן (סי' תקצב סי' ב ד"ה ואם).

[שע"צ סי' ז']
שְׁחָרִי מְתַנְנֵנוּ לְהַאֲרִיךְ פְּשָׁכִים עַל שְׁכָרֵי יוֹתֵר מִשְׁלֹשָׁה כַּחוֹת (8).
8) דבריו אלו אינם כדעה הראשונה בשו"ע, שהרי לדעה זו אין להאריך בשבר כשיעור שלש טרומיטין, ומה שכתב במשניב שדבריו הם לפי דעה זו, היינו לפי שיטת הרמ"א בדעה הראשונה.

[משניב סי' ז']
תְּרֵיעָה הוּא קְשֵׁעוֹר תִּשְׁעָה כַּחוֹת (6).
6) ואופן החישוב של שיעור הכחות, דעת הגרי"ג קרליץ (חוט שני ראש השנה פ"ד עמ' סז) שמשערים לפי אדם בינתו הידוע את מלאכת

הלכות ראש השנה סימן תקצא תקצב המשך מעמוד 120

שיתקעו בה כיון שמנהג זה נשנה בראשונים, ולרגילים בכך אם לא ינהגו כן יהיה חסר להם המצוה וההרגשה וההתעוררות בעת התפילה, ואילו לאלה שלא הורגלו בכך אין בזה אלא תוספת. ולנהגים לתקוע בתפילת הלחש ויש שעומדים או באמצע הברכה, האם מותר להם להפסיק לשמוע את התקיעות, כתב בשו"ע אמרות משה (ארו"ח ח"א סי' קעג) שמוותר, אפילו לדעת ר"ת ור"י (הובא בתו"ט) ברכות כא, ב ד"ה עד) ששמיעת קרועה באמצע תפילת לחש מהווה הפסק, שאף לאורן דעות אין השמיעה נחשבת הפסק אלא בקרועה, משום שיוצא מחמת שהיא שומע כענתה, אבל בתקיעות שהשמיעה לבר היא המצוה ואינו יוצא מחמת שהיא כתוקע בעצמו, גם לשיטתם

כסוד ה' שתוקעים בלחש]. וכן כתב בשו"ע אבני נור (ארו"ח סי' תמח), והוסיף שבבית הכנסת שבו קבע את תפילתו נהגו מקודם לתקוע בלחש, והוא כישל את המנהג. ובמקום אחר (שם סי' תמו) כתב שמה שבעל התניא היה תוקע בלחש אף שבשו"ע שלו הביא את דברי המג"א שאין לנהוג כן לכתחילה, הוא מפני שכך נהג הכעל שם טוב ותלמידיו שהיו מכותנים בתפילתם לפי כוונת האר"י ז"ל, ולכן רצו גם להתפלל בטעם האר"י ז"ל, אבל פסק השו"ע והמג"א הוא להנבא הרובא שאין להם שייכות בכונת האר"י ז"ל.
ובמנין שמתפללים בו כאלה הרגילים לתקוע בתפילת הלחש וכאלה שלא, כתב הגר"א מלצר (מכתב, ספר דרך עץ החיים עמ' 530) שראוי

הלכות ראש השנה סימן תקצ

ביאורים ומוספים

[משנ"ב ס"ק יא]

שְׁלֵא לְעֵשׂוֹת יוֹתֵר מִן שְׁלִשָּׁה שְׁבָרִים⁹.

9) ובטעם הדבר כתב הפרישה (אות א), שנהגו כן מחשש שמא לא יהיה לו כח לעשות תרועה אחר שברים באותה נשימה [וראה בי"ח. ובדרשת הרמב"ן (הובא בחי' הרמב"ן השלם ראש השנה לג, ב ד"ה ושמועתו) כתב שהריב"א הצריך את מי שעשה כן לחזור ולתקוע שוב מחשש שמא נחשב השבר הנוסף כקול המפסיק בין השברים לתקיעה שלאחריהם, וכתב שהרי נתן ב"ר מאיר נהלך עליו מפני שסבר שמוין במינו אינו חוצץ].

והחזו"א לא הקפיד על כך (חוט שני ראש השנה עמ' ע), וביאר טעמו, שכיון שיש בעלי תקיעה שאינם תוקעים כהוגן את השבר הראשון והאחרון, לפיכך ראוי יותר שלא להתחשב בהם במנין השברים אלא להוסיף שברים, אכן, מי שתוקע בהוגן ויכול להקפיד על כך, דעת הגר"צ קרליץ (שם) שבודאי יקפיד כדברי המשגיב, והקצה המטה (ס"ק ד) כתב שיש מקום לתקוע דוקא ארבעה או חמשה שברים, כיון שלרשיי אין להאריך בשבר אחד כשיעור שלשה כוחות, ומאידך לדעה השניה בשו"ע אין לפחות בשיעור השברים מני' כוחות, ועל כן מוסיפים שבר או שנים עד שידו השברים בסך הכל בשיעור ט' כוחות [ובספר מועדים חמנים (ח"א סי' ה אות ו) כתב שכן היתה דעת הגר"ה מבריסק, וראה הלכות חג בחג פ"ב הע' 25 שפקפק בזה].

[שעה"צ ס"ק ח]

ואם יבן נש כָּל שָׁבַר שְׁעוֹר שְׁפִי כחוֹת כְּלִישׁוּא כִּינן דַּאֲפִיקָה מִכֶּסֶּ אֶתְרִים¹⁰.

10) ולענין בעל תוקע שבחלק מהתרועות מאריך בכל קול פי שנים ממה שמאריך בתרועות אחרות, דעת הגר"צ קרליץ (חוט שני ראש השנה עמ' טז) שאינו כדון [מפני שבכך נכנס לכלל שבר].

[שעה"צ ס"ק יב]

כָּרָר קָטַב רַבִּי'א דְנִתְיָיִן קָהָ לְקַלְלִי¹¹.

11) וראה במשגיב להלן (ס"ק כח) שחשש לדעה הראשונה שבשלש כוחות נחשב כבר שסיים את התרועה.

[משנ"ב ס"ק יז]

דְּאִין נִכּוֹן לְעֵשׂוֹתָם כְּנִשְׁמָה אֶתְרִים¹².

12) ולדעה זו שאין לעשותם בנשימה אחת, האם צריך בפועל לנשום בין השברים לתרועה או שדי בכך ששווה כרי שיעור נשימה, בשו"ע הרב (ס"ח) מבואר שיש לנשום בינתיים, וכן כתב בספר אש דת (סט"ז עמ' בא), וכן דעת הגר"יז מבריסק (פניני רבנו הגר"יז עמ' סח, הלכות חג בחג פ"ב הע' 38) והגר"צ פראנק (מקראי קודש ימים נוראים סי' יז), מאידך, דעת הגר"ש אלישיב (אשרי האיש ח"ג פט"ז אות לג) והגר"נ קרליץ (חוט שני ראש השנה פ"ד ס"ק ד) שאין צריך לנשום בפועל [וראה שו"ת התשב"ץ ח"ג סי' רטז].

ושיעור הנשימה שיש להפסיק בה [לדעת המשגיב, וראה מה שכתבנו להלן (ס"ק יח) בשם החזו"א], ביאר הגר"צ קרליץ (שם) שאינה נשימה כלשהי אך אין צריך נשימה עמוקה וארוכה, אלא יפסיק בבדי נשימה קצרה, אכן כיון שיש יותר הקפדה שלא להאריך יותר מדי מאשר שלא לקצר יותר מדי, נוהגים למעט בהפסק. ובספר אש דת (תחילת סי' עמ' ח) כתב שנשימה זו היא בששה טרמיטין או יותר, ובספר מועדים חמנים (ח"א סי' ה הע' ד) פקפק בדבריו שדי בפחות [וראה במשגיב להלן (ס"ק כא)].

[משנ"ב ס"ק יח]

אָלָא יַפְסִיק מְעַט, רַק שְׁלֵא יִתְקֶה כְּכַדִּי נְשִׁימָה בִּינְתָיִם¹³.

13) והחזו"א (א"ח סי' קלו ס"ק א) כתב שאדרבה, באופן זה שמפסיק מעט נחשבים 'השברים-תרועה' כבשתי נשימות, ורק בשלא מפסיק כלל ביניהם ומריע מתוך השבר נחשב הדבר כנשימה אחת, וכן כתב בשו"ת אבני נזר (א"ח סי' תמג אות ה וסי' תמד אות כ) שלשיטה שיש לתקוע בנשימה אחת, אם הפסיק ביניהם אפילו משהו, לא יצא.

[ובביאור נשימה אחת לרעת החזו"א, נחלקו הפוסקים, דעת הגר"ח קניבסקי (שונה הלכות סי', ותורת המועדים ס"ק ג עמ' רצה) שמריע מתוך השבר ממש ואינו מסיים את השברים, אלא סוף השברים הוא כבר תחילת התרועה, מאידך, בספר אגורי ישר (יו"ד ליקוטים סי' לד עמ' קסב-קסג) כתב שלדעת החזו"א יש לסיים את השבר האחרון, ולהקפיד שיהיה ניכר שסיימו, ולאחר מכן להתחיל מיד את התרועה, וכן דעת הגר"נ קרליץ (חוט שני ראש השנה עמ' עב), הגר"ש דבליצקי, והגר"י שפירא (תורת המועדים שם)].

הלכות ראש השנה סימן תקצ

סוה באור הגולה

ד טיר קשם רבנו תם
ה שכב בשם רבנו תם
ורב המלשים (סוה)
ספודי לרצח רשעים
ושאר פוסקים ט שם
דשם נר"ץ יראת
והרא"ש וסמב"ץ
י תרומת הדשן

טרומיטין, ושעור תרועה בשלשה ימים (יב) שהם תשעה טרומיטין. (יא) ושעור תקיעה גסגן תשעה טרומיטין בתרועה, ולפי זה אין לחש אם האריך קצת בשברים, וצריך להאריך בתקיעה של תשרית בשעור (ס) (יד) י"ב טרומיטין. *ומי שלא האריך בתקיעה בשעור הזה (טו) והאריך בשברים, לא קיים המצוה לא כמר ולא כמר: ד' ילשה שברים צריך לעשותם (טז) בנשימה (י) אחת, אבל שלשה שברים ותרועה ותשרית י"ג אומרים (יז) שאין צריך לעשותם בנשימה אחת, והוא שלא ישהה בהפסקה יותר מקדי נשימה. (יח) וי"ג אומרים שצריך לעשותם (י) בנשימה אחת. וירא שמם יצא ודי כלם, ובתקיעות המושב יעשה בנשימה אחת (יט) ובתקיעות דמצמד יעשה בשתי נשימות: הגה (כ) והמנהג הפשוט

באר היטב

תרועה וט' גנה הנקרא שברים, ושעור תקיעה בתרועה הו' ג"כ י"ח טרומיטין: (ס) (י) י"ב. טעם: סופר הוא וצ"ל י"ח טרומיטין כמ"ש: (י) אחת.

באר הלכה

* ומי שלא האריך בתקיעה כשעור הזה והאריך בשברים וכו', לא כמר ולא כמר. הנה פתח המחבר לפי דעתו לעיל בדעה ראשונה דאם עשה שבר של כ' בחות נעשה תקיעה, הכי נפוי אם עשה בתקיעה רק י"ז בחות שאינו יוצא לפי דעה אחרונה, ובשברים עשה שבר אחד של ג' בחות אינו יוצא לדעה הראשונה. אולם לפי מה שאנו נוהגין כמ"א לעיל בתנ"ח, אפילו אם עשה שבר של ג' בחות בתשרית גסגן בודאי יוצא, וכן בתשרית אם משך השבר פחות מכדי שעור שברים ותרועה גסגן יוצא. ושעור של שבר אחד בתשרית, קב בקסר משהאפרים ויכל להשכיכו עד ו' בחות ולא עד בכלל, וממילא בתשרית שהוא כדי שעור שברים ותרועה הוא עד ט' בחות (ולא עד בכלל). ה"אצא לר"מ, דלא פסלנו אלא אם כן עשה שבר בתשרית כרי ט' בחות, או אמרין דאם עשה בתקיעה בתשרית פחות מ"ח לא קיים לא כמר ולא כמר [ובן בתשרית אם עשה בתקיעה פחות מקדי תשעה בחות והשברים עשה שבר אחד כדי

משנה ברורה

על שלשה שברים, יש מן הפוסקים שמחמירין בזה, ונכון לחש לדבריהם לכתחלה שלא לעשות יותר מן שלשה שברים^(א) [אחרונים]: (יב) שהם תשעה טרומיטין. וכתבו האחרונים דנכון לעשות בן לכתחלה, ובדיעבד די בשלשה בחות בדעה ראשונה: (יג) ושעור התקיעה גסגן וכו', הנה בשל תר"ת נדאלו בשל תשרית הוא יותר מעט], ונכון לחש לדעה זו לכתחלה ובדיעבד די אם עשה אותה בשלשה בחות, בדעה הראשונה, בן כתבו אחרונים]. ומה שקמ"ב ור"מ זה אין לחש וכו', רצה לומר, דבין לשעור תקיעה היא בתשעה טרומיטין לפחות, וממילא יוכל להאריך בשבר אחד מן השברים עד כדי שמונה טרומיטין ולא יחשב בתקיעה, אבל יזהר שלא יעשה כשעור תשעה טרומיטין, דאז פסול אף בדיעבד, דנחשב בתקיעה לכלי עלמא. והנה בתשרית הנה לנו להקל יותר, להאריך בשבר אחד עד י"ח פחות, שהוא פניחות ויללות, (ס) אלא דיש לחש לבלבד הדעת, שפעם אחד יעשה השבר ארוך מחברו, דבתשרית הלא אסור לעשות בן, וכנ"ל, על-כן ישנה איתם בכל מקום, שלא יקנה שום שבר ארוך כתשעה בחות; וגם ה"דעת הרב"ד כל שבר שהוא בתשעה בחות נחשב בתקיעה, ועל-כן יש להזהר בזה, (י) ומכל מקום בדיעבד אינו נפסל אם עשה השבר בתשרית עד י"ח בחות, אבל י"ח פסול אף בדיעבד, השוב נעשה תקיעה לכלי עלמא. וכתבו האחרונים, דלכתחלה יעשה שעור השלשה שברים (י) כתשעה בחות, ובדיעבד (ס) יצא אם האריך כשעור שלשה בחות או קרוב לזה: (יד) י"ב טרומיטין. טעם: סופר, (ט) וצריך לומר י"ח, ותרועה הוא תשעה טרומיטין, וגם שברים לפחות הוא בן, ואם בן הוא י"ח וגם יותר מעט, דהא שברים ארבעין יותר מעט: (טו) והאריך בשברים. לאו בוקא, דהיא הדין אם ארכיתו בשברים הנה שנה עם התקיעה, גסגן לא יצא, והנה בעבור שנה הסיני רבוי פרטיו ונקשה להקב"א להבין ממנו פרטיו למעשה, ועל-כן אכתב בקצור איד להתנהג לכתחלה: צריך התקע להזהר שצריך בתקיעות תשרית, שכל תקיעה יקנה לפחות לשעור ט"ז בחות ומעט יותר, ובתקיעות של תשרית ותר"ת יקנה לפחות (י) כשעור תשעה בחות, דבנה יוצא לכלי עלמא, שפר"י מפר להאריך אפילו יותר משעור, וגם יזהר בכל השברים, בין בתשרית (יא) ובין בתשרית, שלא יעשה שום שבר (יג) מתשעה בחות, נטוב יותר שלא יעשה בכל שבר רק בשלשה בחות, וגם יזהר לכתחלה שיעשה (יג) כל תרועה, בין של תשרית ובין של תר"ת, כשעור תשעה בחות: ד' (טז) בנשימה אחת. דנה אנו עושין בשביל תרועה הפתוח בתורה, ואין להפסיקה לשנים, וכתבו (יד) רב הפוסקים דנהו לענובא אפלו בדיעבד: (יז) שאין צריך לעשותם בנשימה אחת. דגמתי וליה לא עברי אינשי בנשימה אחת. ועין בבית יוסף וי"ח בדיעבד גם לדעה זו אם עשה בנשימה אחת יצא, אלא דלכתחלה סבירא להו דאין נכון לעשותם בנשימה אחת^(א), (יח) וי"ג אומרים שצריך לעשותם בנשימה אחת, וטעמם, דהא מה שאנו עושין שברים תרועה הוא מפני דשמוא כנסת הגולה בתרועה לשמיהן בוקא, דהו' יוצא ודי תרועה, אם בן אין להפסיק ביניהן בנשימה, דנהי כמו תרועה שנתלקה לשמים ואינה כלום, ועל-כן אפלו בדיעבד (טו) אם עשה בן מתוורין אותו. (טו) ומכל מקום לא יתקע שברים תרועה בכח אחד בלתי שום הפסק, ובימי האי פוגא לא טקרי נשימה אחת, אלא יסיק מעט, רק שלא יקנה בכדי נשימה ביניהם^(א): (יט) ובתקיעות דמצמד יעשה בשתי נשימות. אבל איסכא (יז) לא. ובמקומות שנוהגין לתקע למלכיות תשרית תשרית וכו' וכן לזכרונות וכן לשפרות, יכול לעשות גסגן להפך, ובנישב בשתי נשימות ובמצמד בנשימה אחת: (כ) והמנהג הפשוט וכו'. ובמקומות שנוהגין לעשות בנשימה אחת,

שער הציון

(ס) ט"ז: (י) אחרונים: (י) בין דלדעה האחרונה אף התרועה כשעור ט' בחות, ומכל שכן השברים שהם ארבעים מיבבות: (ח) משהאפרים, וטעמו, דעל-פירושם שברים ארבעים מיבבות, ואם בן יש בכל שבר שעור שמי בחות כל שהוא בין דאפיקתה ספח אחר^(א): (ט) כל האחרונים: (י) התקיעה של תשרית יקנה קטט יותר מטי' בחות לפי דעה האחרונה, דהא שברים ארבעין מן תרועה: (יא) פשוט דלכתחלה צריך לעצור גם דעת הרב"ד דשעור ט' בחות הו' מטיד שעור תקיעה בין בסרית ובין בתשרית, וקצת פגא על סמ"א שכתב בסימן קמב ע"פ ז' דתרועה יצאת על העזות וכו', ולא תוקי דין זה אלא בתשרית: (יג) ואף ה"לדעה ראשונה מתמיד השלש צדודין שלא לעשותם אפילו מ"י בחות, כבר כתב רמ"א דנהגין בזה להקל^(א), וגם אם נרצה להנהיג בזה פתחה יקנה נגד דעת הרב"ד וגם נגד דעה אחרונה: (יג) ביח ודבריהם וסמ"א: (ד) בית יוסף ושניי כנסת הגדולה ומאמר מרדכי ורובן ונתנאל וסמ"א: (ה) וכן הסכים הר"א לכתחלה, ובקצת הלא הוא דעת כמה ראשונים, הרשב"א מחולשין והאחרונים יחיים ואחרונים ורובן יחיים [ודלא פט"ו ומגן אבותם פט"ו] זה חסבירא להו דלא הוהו אלא לענון לכתחלה אבל בדיעבד יצא אפילו בשתי נשימות, ומה שהביאו רצה מעטין ז' כבר דמה הר"א ומאמר מרדכי שם: (טו) ריב"ש ובית יוסף: (טז) תרומת הדשן ובית יוסף: (יז) והנה במקומות שנוהגין כדבני תם לתקע רק תשרית למלכיות וכן לזכרונות וכן לשפרות, דבנה יוצא משהאפרים או כנסת הגולה לשברים לחוד או לתרועה לחוד, ולתפסק לא חלשין, ואם בן אי עבדי שברים תרועה בנשימה אחת, דלמא תר"ת אמת היא ושברים לאו כלום היא, ואי הו' מתחיל לשברים באותה נשימה של תרועה לא חלשית תרועה קלל בני האי פוגא [בית יוסף בשם תרומת הדשן, ומה שכתב ה"ש"ו דבר תרומת הדשן, עין בבית מאיר ובשאר אחרונים שקמ"ב דבר תרומת הדשן לכתוב:]

